

«АДАЛ АЗАМАТ» БІРТҰТАС ТӘРБИЕ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ МЕН ҚАҒИДАТТАРЫ

Өткен жылдың талдауы

Құрметті әріптестер!

Өткен 2024-2025 оқу жылы мектеп нәтижелеріне қысқаша талдау жасауға рұқсат етіңіздер. Бұл жыл біз үшін маңызды өзгерістер, тұрақты жұмыс жылы, сонымен қатар одан әрі дамуды жоспарлауда ескеруіміз керек қиындықтар жылы болды.

«Біртұтас тәрбие» бағдарламасын іске асыру мақсатты және жүйелі түрде жүргізілді. Тәрбие жұмысында дәйекті түрде көрініс тапқан Бірыңғай тақырыптық блоктар пайда болды. Құндылық тәрбиесінің тақырыбы бастауыш пен жоғары сыныптарды қамтыды. Патриотизмді қалыптастыру, мәдениет пен салт-дәстүрді құрметтеуге бағытталған іс-шаралар саны артты.

Сабақтан тыс жұмыстар белсенді және нәтижелі бола бастады. Оқушылар олимпиадаларға, конкурстар мен жобаларға, оның ішінде қалалық және өңірлік деңгейде түрлі байқауларға қатысты. Оқушылар мектепшілік және сыныптың іс-шараларына қатысуы арта түсті.

Ата-аналармен ынтымақтастық нығайды. Ата-аналар комитеттерін мектеп өміріне тек немқұрайлы емес, мағыналы түрде (қауіпсіздік, тамақтану, тәрбие іс-шараларына қатысуға) тартылды.

Ата-аналар идеялар мен бастамаларды жиі ұсынып, мектеп жобаларына белсенді қатыса бастады. Мысалы: («Таза Қазақстан» ағаш отырғызу, «Қамқор» жобасын іске асыру волонтерлік және экология, жануарларға көмек «Жануарларға жем жина», үлкен «Қайырымдылық этножәрмеңкесі») өтті.

Мектеп, жанұя және қоғамдық ынтымақтастық артты. Теріс құбылыстардың алдын алуға арналған нақты құралдар пайда болды: құқық бұзушылық пен агрессиядан Интернетке тәуелділік;

Ұлттық құндылықтарға негізделген бірыңғай тәрбие моделі қалыптасты.

Сауалнама мен бақылау нәтижелері бойынша оқушылар өздерін эмоционалды қауіпсіз ортада сезінетіні анықталды. 2024–2025 оқу жылы мектеп Білім басқармасының бұйрығына сәйкес «HR+» психологиялық-медициналық-педагогикалық көмектің автоматтандырылған жүйесінде белсенді жұмыс жүргізіп келеді. Аталған жүйеде психологиялық қызметтің барлық бағыттары бойынша мониторинг, жоспарлау және есеп жүргізіледі, соның ішінде профилактикалық бақылау санатындағы оқушыларға қолдау көрсету қамтылған. Осы платформа аясында оқушылардың жасырын түрде жүгінуіне мүмкіндік беретін «Стоп Буллинг» бағдарламасы да жұмыс істейді. 2025 жылдың наурыз айынан бастап мектепте «КодАктив», «Стоп Буллинг!» жедел көмек көрсету бағдарламасы жүзеге асырылуда. Бағдарлама оқушылар үшін қауіпсіз білім беру ортасын қалыптастыруға және туындаған мәселелер кезінде жедел әрекет етуге бағытталған. Буллинг, зорлық-зомбылық немесе басқа да қиын жағдайлар туралы анонимді түрде хабарлау үшін QR-кодтар орналастырылған:

әрбір сыныпта,
әжетханаларда,
қабырғалар мен хабарландыру тақталарында,
ауызсу бұрқақтарының үстінде,
спорт залында және әрбір партаға орналастырылды.

«Мектепте татуласу қызметіне» және сынып жетекшілеріне өтініш жасаушылар саны азайды. Оқу жылының соңында МІБ есебінде тек бір оқушы тұр, КШІ (ОДН) есебінде - 0, 2024-2025 оқу жылы қылмыс жасағандар саны - 0. Жоғары құқықтық мәдениет тұлғаның жан-жақты дамуының маңызды құрамдас бөлігі болғандықтан, лицей мен отбасының тәрбие жұмысы оқушылардың құқықтық санасын, құқықтық мінез-құлық дағдылары мен әдеттерін қалыптастыруға бағытталған. Кәмелетке толмағандардың құқықтық санасын қалыптастыру және азаматтық жауапкершілікке тәрбиелеу мақсатында үш жас ерекшелігіне (1–4 сыныптар; 5–8 сыныптар; 9–11 сыныптарға) арналған «Құқықтық жалпы оқыту» бағдарламасы жүзеге асырылуда.

Мектеп парламентінің жұмысын ерекше атап өткен жөн. Мектеп парламентінің мүшелері оқушы ортасындағы өзекті мәселелерді шешуге бағытталған әлеуметтік маңызы бар іс-шараларды жүзеге асырып, мемлекеттік жастар саясатының өзекті мәселелері бойынша ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізеді.

2024-2025 оқу жылы №1 мектеп-лицей жанынан жалпыұлттық білім беру жобасы «Ұшқыр ой алаңы» мектеп оқушыларының пікірсайыс қозғалысы аясында «Диссонанс» пікірсайыс клубы жұмыс істейді. Клуб жетекшісі А.А.Гордиев пен оқушы Гоман Валерия клубты Астана қаласында өткен халықаралық «Көшпенділер көгі» турнирінде өзін көрсетті. Олар мектеп оқушылары мен студенттер лигасында қалалық және халықаралық деңгейдегі 15 пікірсайыс турниріне қатысты. №1 мектеп-лицей әкімшілігі оқу-тәрбие үрдісіне мүдделі мемлекеттік органдарды, қоғамдық ұйымдар мен үкіметтік емес ұйымдарды жүйелі түрде тарту жұмыстарын жүргізіп келеді.

Қорытындылар мен ұсыныстар:

- Мектепте қауіпсіз ортаны қалыптастыру бойынша жұмысты жалғастыру.
- Әрине, біз тұрақты табысты көріп отырған бағыттарды дамыту жолдарын одан әрі жалғастыру: сабақтан тыс іс-шаралар, ата-аналардың қатысуы, құндылық тәрбиесі.

Өткен жылы жасаған адал еңбегі үшін барлық әріптестеріме алғыс айтамын. Талдау негізінде біз жаңа оқу жылында одан да тиімді жұмыс жасайтынымызға кәміл сенемін.

«Адал азамат» бағдарламасы

Құрметті әріптестер!

16 слайд

Бүгін мен сіздердің назарларыңызға жаңа оқу жылына арналған тәрбие жұмысының негізгі бағыттарының бірі болған бағдарламаны ұсынамын.

17 слайд

2025 жылдың 1 қыркүйегінен бастап барлық мектептерде оқушылардың адалдығы, принципшіл, азаматтық кемелдігін және тұрақты адамгершілік құндылықтарын қалыптастыруға бағытталған ауқымды жоба – «Адал азамат» бағдарламасын енгізу басталады. **(БҰЙРЫҚ)**

Айта кеткен жөн, «Адал азамат» бағдарламасы – бұрынғы тәжірибеден бас тарту емес, өткен оқу жылында табысты жүзеге асырылған «Біртұтас тәрбие» бағдарламасының қисынды жалғасы, әрі сапалы түрде күшейтілген нұсқасы.

Жаңартылған тәрбие жүйесінің негізгі компоненттерінің бірі – «Адал азамат» республикалық бағдарламасы. Бұл атау қазақ тілінен аударғанда «Адал азамат», яғни «Шыншыл, әділ азамат» деген мағынаны білдіреді.

18 слайд

Бағдарламаның мақсаты - оқушылардың бойында тұрақты адамгершілік негізін, патриотизмді, әділдікке деген сезімді және жасампаздыққа ұмтылысты қалыптастыру.

Неліктен бұл маңызды?

Бүгінгі балалар – ертеңгі көшбасшылар, мамандар, ата-аналар, азаматтар.

Олардың өмірлік ұстанымдары мен құндылықтарына қарай болашақ қоғамымыздың келбеті қалыптасады.

«Адал азамат» бағдарламасы осы берік іргетасты мектеп қабырғасынан бастап қалауға көмектеседі.

19 слайд

Бағдарлама білім беру, тәрбие және тұлғалық дамуды біріктіретін құндылыққа негізделген және құзыреттілікке бағытталған тәсілдер негізінде жүзеге асырылады. Бұл оқушылардың қазіргі қоғамда өмір сүруі үшін қажетті дағдылар мен құндылықтарды қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Бағдарлама оқушылардың дүниетанымы мен мінез-құлқын айқындайтын құндылықтар жүйесін дамытуға бағытталған. Бұл құндылықтар жай ғана сөз емес – олар:

- оқу пәндері арқылы,
- сынып сағаттары мен сыныптан тыс іс-шаралар арқылы,
- сонымен қатар мұғалімдер мен ата-аналардың жеке үлгісі арқылы бала бойына сіңіріледі.

Өйткені бағдарламаның негізінде жатқан түйінді құндылықтар – бұл тек тәрбие емес, ол болашақ өмір салтын айқындайтын негізгі бағдар.

Бағдарлама білім беру, тәрбие және дамуды біріктіретін құндылыққа бағытталған және құзыреттілікке негізделген тәсілдерге сүйенеді. Бұл оқушыларға қазіргі қоғамда өмір сүру үшін қажетті дағдылар мен құндылықтарды қалыптастыруға көмектеседі. Бағдарлама оқушылардың дүниетанымы мен мінез-құлқын айқындайтын құндылықтар жүйесін дамытуға бағытталған. Бұл құндылықтар тек сөз емес, олар оқу пәндері, сынып сағаттары, сыныптан тыс іс-шаралар және мұғалімдер мен ата-аналардың жеке үлгісі арқылы қалыптасады. Бағдарламаға енгізілген негізгі құндылықтар өмір салтын айқындайды:

- Тәуелсіздік пен патриотизм;
- Бірлік пен ынтымақтастық;
- Өділдік пен жауапкершілік;
- Құқық пен тәртіп;
- Еңбекқорлық пен кәсіпқойлық;
- Жасампаздық пен жаңашылдық.

Құндылықтардан бөлек, бағдарлама әрбір мектеп бітіруші түлекке қажетті негізгі құзыреттерге де назар аударады:

- Ұлттық мүддені қорғау қабілеті
- Тиімді қарым-қатынас жасау және топта жұмыс істеу
- Өлеуметтік белсенділік пен еріктілік
- Азаматтық ұстаным мен заңға бағыну
- Шығармашылық және жаңашыл ойлау

Осылайша, «Адал азамат» – бұл жай ғана тәрбиелік бастама емес, бұл ХХІ ғасырда өмір сүруге дайын, толыққанды әрі жауапты тұлғаны қалыптастыруға бағытталған құрал. Бағдарламада көрсетілген құндылықтар – жай ғана абстрактілі ұғымдар емес. Егер оларды оқу үдерісіне дұрыс кіріктіре білсек, олар баланың дүниетанымының, сөйлеу мәнерінің, іс-әрекетінің және дағдыларының бір бөлігіне айналады. Бұл тәрбиелеу жолының негізгі шынайы мақсаты: тек білімді емес, сонымен қатар құзыретті, саналы және жауапкершілігі жоғары тұлғаны тәрбиелеу.

20 слайд

Бағдарламаны іске асыру келесі жобалармен қатар жүреді: «Қамқор» (еріктілік және экология), «Еңбегі адал» (еңбекке тәрбиелеу), Smart Bala (АТ), Шабыт (мәдениет), Ұшқыр ой алаңы (дебаттар), Балалар кітапханасы (оқу мәдениеті). «Адал азамат» бағдарламасының басты ерекшелігі – нақты идеологиялық бағыттылығы: «Адал азамат» бағдарламасының ерекшелігі — оның айқын идеологиялық бағыты: «Адал азамат – Адал еңбек – Адал табыс», яғни, Шыншыл азамат – Адал еңбек – Өділ табыс. Бұл ұстаным жас ұрпақтың бойында адалдықты, еңбексүйгіштікті және заңды жолмен жетістікке жетуге деген көзқарасты қалыптастыруды көздейді.

21-22 слайд

Оқушылардың бойында құндылықтарды қалыптастыру бойынша жүйелі әрі кешенді жұмыс оқу-тәрбие үдерісінде күнделікті және апталық негізде өткізілетін іс-шаралар арқылы жүзеге асырылады:

- Міндетті түрде өтетін «Өнегелі 15 минут»;
- Мектеп қоңырауының үні ұлттық музыкалық күймен сүйемелденеді – бұл оқушылардың патриоттық сезімін және мәдениетке деген құрметін арттырады;
- Халық ойындарын оқу ортасына енгізу – мәдени мұрамен байланысты нығайтуға бағытталған.

Бағдарламада мүдделі мекемелермен: әкімдіктермен, құқық қорғау органдарымен, денсаулық сақтау және ішкі саясат қызметтерімен бірлескен жұмысты күшейтуге ерекше мән берілген. Тәрбие – бұл ұжымдық міндет: мектеп – бағыт береді, отбасы – қолдайды, қоғам – жүзеге асырады.

23 слайд

Ата-аналарға педагогикалық қолдау көрсету орталығының қызметі жалғасын табуда.

Осылайша, «Адал азамат» бағдарламасы – заманауи қазақстандық білім беру жүйесінде тәрбие жұмысын дамытуға бағытталған маңызды қадам болып табылады.

«Адал азамат» бағдарламасы адалдық, жасампаздық, патриотизм мен адамға құрмет көрсетудің басты құндылықтар ретінде алдыңғы қатарға шығады.

Құрметті әріптестер!

2025 жылдың 1 қыркүйек айынан бастап біздің мектепте «ДосболLIKE» атты жаңа буллингке қарсы бағдарламаны жүзеге асыру басталады. Бұл – қолайлы, қауіпсіз және қолдаушы білім беру ортасын қалыптастыруға бағытталған мемлекеттік бастама.

Қазақ тіліндегі «досбол» сөзі «дос» сенімді, адам деген мағынаны білдіреді. Бағдарлама әрбір оқушы мектепте өзін бақылаудың нысаны емес, қадірлі, құрметтелетін және қолдау көрсетілетін ізгі қоғамның мүшесі ретінде сезінуі керек деген идеяға негізделген.

Неліктен бұл маңызды?

Оқу-ағарту министрлігінің деректері бойынша жыл сайын мектеп ортасында қорлау (травля) мен кибербуллинг фактілері бойынша жүздеген шағым тіркеледі. Алайда көптеген жағдайлар анықталмай қалады, себебі балалар мұндай мәселелер туралы ашық айтуға әрдайым дайын емес. Сондықтан алдын алуға бағытталған проактивті алдын алу, балалар мен ересектерде эмпатияны, қарым-қатынасты және қақтығыстардан конструктивті шығу дағдыларын дамыту аса қажет.

«ДосболLIKE» бағдарламасы нені қамтиды?

1. Мектептегі ахуалды (климатты) диагностикалау.

Оқу жылының басында оқушылар мен педагогтер арасында эмоционалды жайлылық, жанжалдар мен буллинг белгілерінің бар-жоғы

туралы анонимді сауалнама жүргізіледі. Бұл нәтижелер қауіп картасын жасап, қай жерде ерекше қолдау қажет екенін түсінуге мүмкіндік береді.

2. «ДосболLIKE» мектепшілік Тимдерді құру

Белсенді және жауапты оқушылардың (әсіресе жоғары сынып оқушыларының) арасынан көмекші тимдер құрылады. Олар медиация, қарым-қатынас жасау, қолдаушы мінез-құлық негіздері бойынша арнайы дайындықтан өтеді. Олар бақылаушы немесе «жоғары қадағалаушы» емес, тек жанжал немесе ұжымда қақтығыстар туындаған кезде жүгінуге болатын достар.

3. Ата-аналармен жұмыс.

Буллинг, цифрлық қауіптер және жасөспірімдерді қолдау тақырыптарында отбасылық кездесулер, шеберлік сабақтары мен кеңестер өткізіледі. «Балаңыз буллинктің құрбаны немесе қатысушысы болса, не істеу керек?» тақырыбында ақпараттық жадынамалар әзірленіп, таратылатын болады. «ДосболLIKE» бастамаларын ата-аналар тарапынан қолдау іс-шараларға, жобалық жұмыстарға, қоғамдық акцияларға белсенді қатысу арқылы жүзеге асады.

4. Мектептің тәрбие жүйесіне кіріктіру.

Тақырыптық сынып сағаттары: «Біз құрмет үшін», «Сөз жаралауы мүмкін», «Кибербуллинг деген не?», «Егер олай болса, не істеу керек?».

Эмпатия мен ассертивті мінез-құлықты дамытуға арналған рөлдік тренингтер, пікірталастар мен ойындар өткізу. Цифрлық ортада (әлеуметтік желілер, мессенджерлер, стримдер) қауіпсіз қарым-қатынас жасау бойынша арнайы блокты оқу-тәрбие үрдісіне енгізу.

5. Медиация қызметін тарту.

Мектепте медиация қызметінің құрамы мен функцияларын жаңарту.

Оқушылардың жүгіну мүмкіндігін қамтамасыз ету және құпиялылықты сақтау.

Қақтығыстардан кейін жедел әрекет ету және қалпына келтіру жүйесін құру.

Күтілетін нәтижелер:

- Оқушылардың психологиялық жайлылық деңгейінің артуы
- Жасырын жанжалдар мен шағымдардың азаюы
- Балалардың эмоционалдық зияткерлік, агрессияға төзімділік қабілетін қалыптастыру
- Сыныптарда әлеуметтік-позитивті ахуалды нығайту

Қыркүйек айында атқарылуы тиіс жұмыстар:

- Диагностика жүргізу (сауалнамалар, сыныптық мониторинг).
- Бағдарлама кураторларын бекіту және Тимдерді әзірлеу.
- «ДосболLIKE» іс-шараларын тәрбие жұмысының жоспарларына енгізу.
- Ата-аналар жиналыстарына арналған материалдарды дайындау және өткізу.
- Мектеп ішінде визуалды және ақпараттық қолдау құралдарын әзірлеу

Құрметті әріптестер!

Буллинг – бұл жай ғана тәртіптің бұзылуы емес. Бұл бір адамның өзін қауіпсіз, әрі сенімді сезіну қабілетінен айырылу белгісі.

«ДосболLIKE» бағдарламасы әр баланың бойында «Мен мұнда қауіпсізбін. Маған көмектеседі. Бұл жерде менің адамдарым» деген тұжырымды қалыптастыра отырып, әрбір баланың білуіне мүмкіндік беретін мектепті құруға тағы бір мүмкіндік.

Назар аударғандарыңызға рақмет!

2025/2026 оқу жылына арналған жоспарлау:

- «Адал азамат» және «ДосболLIKE» бағдарламаларын жүзеге асыру
- Өзін-өзі басқару жүйесін күшейту
- Мектепшілік медиацияны дамыту
- Құқықтық сауаттылық пен эмоционалдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету